

SIVILOMBUDET STORTINGETS OMBUD FOR
KONTROLL MED FORVALTNINGEN

Postboks 3 Sentrum
0101 OSLO

Dato:29.10.2024
Saksbehandler:Kathrine Windsrygg
Telefon direkte:
Deres ref.:
Løpenr.:88037/2024
Saksnr./vår ref.:2023/2142
Arkivkode:F71

Tilbakemelding fra Helseavdelingen etter Sivilombudets besøk i Nordland Fengsel avdeling Bodø 20.-22. november 2023

Det vises til besøksrapport nr. 79, etter Sivilombudets forebyggingsenhets besøk i Nordland Fengsel, avdeling Bodø (høy sikkerhet) 20.-22. november 2023. Bodø Kommune er gitt frist for tilsvarende på Sivilombudets anbefalinger til 31. oktober 2024.

Bodø Kommune ønsker å takke for Sivilombudets besøk og anbefalinger for forbedringer. Helseavdelingens pasienter, herunder innsatte i høy sikkerhetsfengselet i Bodø, har krav på at deres rettigheter etterfølges under soning. For helseavdelingen er rettigheter tilknyttet nødvendig helsehjelp det primære fokus og den pålagte oppgave etter helse- og omsorgstjenesteloven §3-1. Bodø Kommune tar derfor funnene i rapporten på største alvor.

Rapporten er gjort kjent for medarbeidere og ledere på ulike nivå i Bodø kommune. Funn og anbefalinger er grundig gjennomgått internt, herunder av; Fengselshelsetjenesten, Bodø Legevakt og kommuneoverlege, straks rapporten ble mottatt i kommunen. Det er også gjennomført en gjennomgang av anbefalingene i rapport sammen med Nordland Fengsel avd. Bodø. og Nordlandssykehuset i egne møter.

Ledelse i øvrige avdelinger i virksomheten som Fengselshelsetjenesten tilhører, herunder Oppfølgingstjenesten psykisk helse og rus er også orientert om rapportens innhold.

Kommunedirektør er orientert om rapporten, og har vært involvert i gjennomgang av tiltak i tilsvaret. Rapporten med tilhørende tilsvarende er også gjort kjent for politisk ledelse.

Bodø Kommune vil i det følgende svare ut Sivilombudets anbefalinger i kronologisk rekkefølge slik Sivilombudet har satt det opp i rapporten.

Anbefalinger: Organisering og samarbeid

21. Fengselet bør sikre at helsetjenestene får egnede lokaler og nok plass, herunder sikre at helsetjenestenes kapasitet ikke blir forringet på grunn av lokalene.

Det er en pågående prosess med utbygging og utbedring av lokaler, blant annet til fengselshelsetjenesten, i Bodø Fengsel.

Ledelsen ved Nordland fengsel har siktet seg inn på å innkalle til samarbeidsmøte i uke 45 for planlegging av drift under om- og utbygging. I dette møtet vil Bodø Kommune og Nordlandssykehuset delta. Dette er også hensiktsmessig at dette tematiseres i øvrige samarbeidsmøter mellom partene underveis i prosessen med utbygging av fengselet. Tentativ byggestart er skissert til uke 47.

22. Fengslet, kommunen og sykehuset bør sikre fast møtestruktur mellom partene på lokalt ledelsesnivå

Partene i samarbeidet har avtalt i møte 27.09.24, at det gjennomføres møter på ledelsesnivå to ganger årlig, ett hvert halvår. Ved behov innkalles det til ekstraordinære møter. Dette ansees som nødvendig ift. blant annet byggeprosess i Bodø Fengsel og eventuelle uforutsette hendelser som ledelse bør være informert om.

23. Fengslet, kommunen og sykehuset bør samarbeide om helsefremmende tiltak for de innsatte. Dette bør inkludere tiltak både for å forebygge og redusere helseskader, og tiltak for å forebygge selvmord og selvskading

Etter gjennomgang av rapport og påfølgende samarbeidsmøte mellom ledelse i Bodø Kommune, Nordlandssykehuset og Nordland fengsel avd. Bodø 27.09.24, ble det besluttet å opprette en arbeidsgruppe som skal arbeide videre med plan for tiltak jf. punkt 22. og 23.

Arbeidsgruppen startet opp sitt arbeid 11.oktober. Arbeidsgruppen er sammensatt av representanter fra Fengselshelsetjenesten ved Bodø Kommune, Psykisk helse- og rusklinikken v/ Nordlandssykehuset og Nordland fengsel avd. Bodø.

Gruppens mandat er berammet til;

- å utarbeide et forslag til møtestruktur mellom partene for å sikre god intern kommunikasjon i den daglige driften/tjenesteytingen
- å utarbeide forslag til tiltak og felles rutiner/prosedyrer som gjelder forebygging og reduksjon av helseskader
- å utarbeide forslag til tiltak og felles rutiner/prosedyrer som gjelder forebygging av selvmord og selvskading

Videre er det fra Bodø kommune presentert forslag til Kriminalomsorgen om utbedring av luftegård i tråd med anbefalinger fra Sivilombudet.

Anbefalinger: Helsekartlegging

24. Kommunen bør sikre kartlegging og vurdering av helsebehov ved innkommst og senest innen 24 timer, også utenfor helseavdelingens åpningstid

Bodø Kommune ved Fengselshelsetjenesten har gjennomført fagdag for helsepersonell i avdelingen der prosedyre for inkomstsamtale er gjennomgått og revidert (vedlegg 1).

Bodø Kommune arbeider med å kartlegge ulike alternativer for å sikre inkomstsamtale innen 24 timer, også utenfor avdelingens åpningstid.

Mulige tiltak som blant annet kartlegges er;

- omdisponering av ressurser i virksomheten, herunder helsepersonell i turnus i andre avdelinger i Oppfølgingstjenesten psykisk helse og rus
- muligheter for ytterligere samarbeid med Bodø legevakt
- økning av ressurser i Fengselshelsetjenesten

Bodø Kommune vil etter kartleggingen sette inn konkret tiltak etter anbefalingen, med mål om avklaring innen 01.02.25.

25. Kartlegging og vurdering av selvmordsrisiko bør alltid gjøres ved innkommst, og underveis ved behov

Bodø Kommune ved Fengselshelsetjenesten har gjennomgått og revidert prosedyre for inkomstsamtale, ref. punkt 24. Videre er gjeldende rutiner ved innkommst endret slik at ny gjeldende praksis er at pasientens journal fra fastlege innhentes så snart som mulig etter innsettelse, med pasientens samtykke (vedlegg 2). Med dette vil en anta å ha et bedre utgangspunkt for å ivareta pasientens psykiske helse, og kunne identifisere risikofaktorer ved innsettelse, og underveis i soning.

Dette er også en av de viktigste sakene som skal tematiseres i arbeidsgruppens arbeid, da dette vil fordre felles rutiner i forhold til intern kommunikasjon i fengselet ved innsettelser. Arbeidsgruppen er bedt om å utarbeide en konkret felles prosedyre på dette.

26. Kommunen bør sikre kartlegging og vurdering av rusproblematikk, inkludert abstinensstilstander og registrering av vitale mål

Bodø Kommune ved Fengselshelsetjenesten har etter revidering av prosedyre for inkomstsamtale, ref. punkt 24, arbeidet for å sikre bedre kartlegging av abstinensstilstander (vedlegg 1). Det vil også journalføres vitalia under inkomstsamtale.

Jf. punkt 25, gjennom ny rutine på innhenting av journal fra fastlege så snart som mulig etter innsettelse, vil man i større grad enn tidligere, sikre helhetlig oppfølging og behandling av abstinensstilstander.

27. Kommunen bør ha et kamera tilgjengelig slik at eventuelle skader på innsatte kan dokumenteres i journal

Kommunen ved helseavdelingen har kjøpt inn kamera som nå er tilgjengelig for dokumentasjon.

28. Kommunen bør sikre at unge innsatte får alders- og situasjonstilpasset informasjon og oppfølging

Bodø Kommune vil utrede muligheten for en alderstilpasset inkomstsamtale til særlig unge innsatte. Kompetanse og veiledning på kommunikasjon med unge voksne vil kunne innhentes fra øvrige alderstilpassede tjenester i kommunen og Nordlandssykehuset.

Fengselshelsetjenesten vil også samarbeide tett med Kriminalomsorgen med tanke på ungdomsteam og unge innsatte. Dette vil tematiseres i arbeidsgruppen jf. punkt 22 og 23.

Anbefaling: Kontakt med helsetjenesten

29. Kommunen og fengslet bør sammen sikre at innsatte kan henvende seg direkte til helseavdelingen uten at taushetsbelagt helseinformasjon blir tilgjengelig for uvedkommende.

Etter besøk fra Sivilombudet er det montert låsbare postkasser i alle avdelinger. Innsatte oppfordres til å levere henvendelser til helseavdelingen i lukket konvolutt i låst postkasse. Denne tømmes hver morgen, og skriftlige henvendelser overleveres da i lukket konvolutt til helseavdelingen.

Anbefaling: Medisinhåndtering

30. Fengslet og kommunen bør sammen sikre systemer for forsvarlig medisinhåndtering

Etter rapport fra tilsynsfarmasøyt av februar 2022, fremgikk det behov for oppdatering av rutiner. Bodø Kommune har etter legemiddelrevisjonen utbedret rutiner i henhold til avvikene som kom fram i rapporten.

Bodø Kommune ved Fengselshelsetjenesten har over år bistått med opplæring og informasjon til Nordland fengsel avd. Bodø.

Imidlertid er det gjenstående arbeidet i etterkant av tilsynet, i hovedsak hos Nordland fengsel, herunder gjennomføring av medisinkurs for ansatte i regi av farmasøyt.

Om Sivilombudet ønsker innsyn i rapporten etter legemiddelrevisjonen kan denne ettersendes.

Anbefaling: Kontinuitet i helseoppfølging

31. Fengslet og kommunen bør hver for seg holde oversikt over avlyste og utsatte fremstillinger til helsetjenester, og sammen jobbe for at de innsatte får nødvendig helseoppfølging

Bodø Kommune ved helseavdelingen tilstreber i den grad man kan påvirke det, at pasienten får helseoppfølging innenfor et tidsrom definert av Nordland fengsel avd. Bodø. Dersom fremstillinger

må avlyses grunnet ressursmangel hos Nordland fengsel, må nytt tidspunkt organiseres av Nordland fengsel selv.

Bodø Kommune utreder muligheten for tekniske løsninger i journalsystem som loggfører fremstillinger for bedre oversikt.

Anbefaling: Helseoppfølging av isolerte innsatte

32. Kommunen bør sikre daglig tilsyn av innsatte som er isolerte, uavhengig om det er fattet vedtak av fengslet, full isolasjon av retten eller selvisolasjon

Bodø Kommune ved Fengselshelsetjenesten utreder ulike alternativer for å sikre daglig tilsyn av isolerte innsatte, også utenfor helseavdelingens åpningstider. Etter gjennomgang av gjeldende rutiner, endres disse slik at man sikrer daglig tilsyn av isolerte innsatte, innenfor helseavdelingens åpningstider, uavhengig av årsak for isolasjon.

Dette punkt vil også tematiseres i arbeidsgruppen jf. punk 22 og 23. Det vil vurderes om det er behov for en felles prosedyre som omfatter denne anbefalingen. Dette fordi en rutine som skal ivareta innsatte i isolasjon krever avklaringer og god intern kommunikasjon med operativ ledelse i Nordland fengsel avd. Bodø.

Dette punktet sees også i sammenheng med nevnte kartlegging i punkt 24.

33. Kommunen bør sikre en systematisk og helhetlig oversikt over innsatte som er isolerte, inkludert årsak til isolasjonen, hvor lenge isolasjonen varer, eventuelle negative helseeffekter, og når helsepersonell har gjennomført tilsyn herunder både helseavdeling og legevakt

Bodø Kommune ved Fengselshelsetjenesten har hatt en gjennomgang av rutiner med påfølgende møte med legevakt og kommuneoverlege. Det er i dette møtet besluttet at rutiner skjerpes slik at det dokumenteres i pasientens journal dersom han er isolert. Man sikrer også dokumentasjon i journal med PLO-melding dersom pasienten har vært i kontakt med legevakt.

Årsak til isolasjon, lengde, isolasjonsskader og negative helseeffekter vil nå dokumenteres.

Med hilsen

Arne M. Myrland
Avdelingsdirektør Helse- og Omsorg

Kathrine Windsrygg
virksomhetsleder
Oppfølgingstjenesten psykisk helse
og rus

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke underskrift

Kopi til:

Wenche Kligen

Stian Wik Rasmussen

Anette K. Finnset-Thuv

Vedlegg

Vedlegg 1: Utdrag fra prosedyrehåndbok Fengselshelsetjenesten: Innkomstamtale

Vedlegg 2: Utdrag fra prosedyrehåndbok Fengselshelsetjenesten: Innhenting av helseopplysninger ved innkost